

Uzasadnienie

Projekt rozporządzenia zmieniającego rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego z dnia 8 kwietnia 2021 r. (Dz. U. poz. 893 oraz z 2024 r. poz. 1391) został opracowany w związku z koniecznością dostosowania przepisów do obowiązujących regulacji zawartych w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2025 r. poz. 1214 i 1302), jak również innych ustaw takich jak ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1673) oraz ustawa z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich (Dz. U. z 2024 r. poz. 978 i 1228).

Projekt rozporządzenia jest również odpowiedzią na zalecenia i rekomendacje w zakresie wzmocnienia bezpieczeństwa małoletnich doznających przemocy domowej.

Projektowane przepisy wprowadzają rozróżnienie na osoby „ubezwłasnowolnione całkowicie” i osoby „ubezwłasnowolnione częściowo” - § 1 pkt 1 projektu. Rozróżnienie pomiędzy ubezwłasnowolnieniem całkowitym a częściowym wynika z potrzeby dostosowania zakresu ochrony prawnej osoby do stopnia jej niezdolności do samodzielnego podejmowania decyzji.

Projekt rozporządzenia zawiera również zmiany wynikające z obecnego brzmienia przepisu art. 107 ust. 1a ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej - § 1 pkt 2 projektu. Zgodnie z treścią przepisu art. 107 ust. 1 rodzinny wywiad środowiskowy przeprowadza się również na podstawie:

1) art. 23 ust. 4aa ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych u osoby ubiegającej się o świadczenie pielęgnacyjne lub osoby pobierającej to świadczenie w celu weryfikacji wątpliwości dotyczących okoliczności związanej z niepodejmowaniem lub rezygnacją z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej oraz sprawowaniem faktycznej opieki nad osobą, na którą ubiega się lub pobiera świadczenie pielęgnacyjne;

2) art. 23 ust. 4e i 4f ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych u osoby ubiegającej się o specjalny zasiłek opiekuńczy lub osoby pobierającej to świadczenie w celu weryfikacji okoliczności dotyczących spełniania warunku niepodejmowania lub rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej oraz sprawowania faktycznej opieki nad osobą, na którą ubiega się lub pobiera specjalny zasiłek opiekuńczy;

3) art. 15 ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci u osoby ubiegającej się o świadczenie wychowawcze lub osoby pobierającej to świadczenie w celu weryfikacji wątpliwości dotyczących sprawowania opieki nad dzieckiem, wydatkowania

świadczenia wychowawczego niezgodnie z celem lub marnotrawienia świadczenia wychowawczego;

4) art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz.U. z 2024 r. poz. 246);

5) art. 42 ustawy z dnia 15 maja 2024 r. o wspieraniu rodziców w aktywności zawodowej oraz w wychowaniu dziecka - „Aktywny rodzic” u osoby ubiegającej się o świadczenie „aktywny rodzic” lub osoby pobierającej to świadczenie w celu weryfikacji wątpliwości dotyczących sprawowania opieki nad dzieckiem.

Proponowana zmiana przewiduje wskazanie, w § 7 ust. 3, iż w przypadku przeprowadzania wywiadu w związku z okolicznościami, o których mowa w art. 107 ust. 1a ustawy, wywiad przeprowadza się z osobą deklarującą sprawowanie faktycznej opieki nad osobą, na którą ubiega się lub pobiera świadczenie, w miejscu sprawowania tej opieki, w obecności osoby, nad którą jest sprawowana faktyczna opieka. Tym samym rodzinny wywiad środowiskowy może zostać przeprowadzony na okoliczność uprawnienia do świadczeń wymienionych w przepisie art. 107 ust. 1a we wszystkich jego punktach, a nie jedynie wskazanych w punkcie 1 i 2 jak to było dotychczas.

Projekt rozporządzenia przewiduje zmiany w załączniku nr 1 do rozporządzenia - Kwestionariuszu rodzinnego wywiadu środowiskowego, polegające na:

- dostosowaniu nomenklatury do przepisów ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej - zmiana wyrazów „przemocy w rodzinie” na wyrazy „przemoc domowa” – co jest również zgodne z treścią przepisów art. 7 pkt 7 oraz art. 47 ust. 4 i 5 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej – Część I lit. C (punkt 3, 4), lit I (punkt 7), Część IV (aktualizacja wywiadu), lit. A. pkt 12 IV kwestionariusza rodzinnego wywiadu środowiskowego;
- zmianie wyrazów „mieszkań chronionych” na wyrazy „mieszkań treningowych” i „mieszkań wspomaganych”, zgodnie z obowiązującym brzmieniem art. 53 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej – Część I lit. C (punkt 1), lit. F (punkt 1), Część VI, lit D (punkt1) kwestionariusza rodzinnego wywiadu środowiskowego;
- dodaniu do formularza przypisu stanowiącego, że kwestionariusz rodzinnego wywiadu środowiskowego (Część I) dotyczy także osób ubiegających się lub pobierających

świadczenia, o których mowa w art. 107 ust. 1a ustawy z dnia 2004 r. o pomocy społecznej – Część I, Część IV kwestionariusza rodzinnego wywiadu środowiskowego;

- dodaniu do form opieki z jakich korzystała osoba usamodzielniana „okręgowych ośrodków wychowawczych”, wynikających z regulacji zawartych w obowiązujących przepisach ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich – Część I lit. C (punkt 8), Część V lit. A (punkt 8) IV kwestionariusza rodzinnego wywiadu środowiskowego;
- wprowadzeniu regulacji dotyczących zwiększenia bezpieczeństwa małoletnich zagrożonych lub doznających przemocy domowej. Działający przy Ministrze Sprawiedliwości Zespół ds. Analizy Zdarzeń, opracował pierwszy raport dotyczący analizy zdarzenia, na skutek którego małoletni poniósł śmierć. Raport ten zawiera rekomendacje do zmian legislacyjnych, dzięki czemu zwiększone ma zostać bezpieczeństwo małoletnich, które dotyczą aktów prawnych właściwych między innymi dla Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. Zgodnie z rekomendacją Zespół zobowiązał Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej do zmiany w rozporządzeniu w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego polegającej na rozszerzeniu diagnozy o sytuację dziecka, badanie przez pracowników socjalnych stanu jego bezpieczeństwa i opis powyższego w rodzinnym wywiadzie środowiskowym. Dlatego też w projektowanym akcie wykonawczym do ustawy zaproponowano zmiany w załączniku nr 1 do projektu rozporządzenia (część I lit. C. „Analiza warunków bytowych osoby lub rodziny pkt 4 i 5), które pozwolą na dokonanie szczegółowej diagnozy sytuacji małoletniego i zbadanie jego stanu bezpieczeństwa w rodzinie. Ponadto projektuje się wprowadzenie analogicznych zmian w części IV kwestionariusza rodzinnego wywiadu środowiskowego (Aktualizacja wywiadu).

W projektowanych zmianach przepisów przewidziano również zmiany porządkujące i doprecyzowujące w treści załącznika nr 4 zawarte w załączniku nr 2 do niniejszego rozporządzenia stanowiącego wzór legitymacji pracownika socjalnego. W ramach dostosowania do obowiązującego brzmienia przepisów ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej oraz ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej:

- zmieniono wyrazy „przemocy w rodzinie” na wyrazy „przemocą domową”;
- zaktualizowano przepisy odnoszące się do uprawnień pracownika socjalnego wynikających z art. 121 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej

stanowiących, iż pracownik socjalny korzysta z prawa pierwszeństwa przy wykonywaniu swoich zadań w urzędach, instytucjach, podmiotach wykonujących działalność leczniczą i innych placówkach;

- zaktualizowano przypis odnoszący się do art. 12a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej.

Z uwagi na charakter proponowanych zmian projektowana regulacja nie zawiera przepisów przejściowych.

Przewiduje się, że projekt rozporządzenia wejdzie w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Projekt rozporządzenia jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Regulacje zawarte w projekcie rozporządzenia nie stanowią przepisów technicznych w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597), w związku z tym nie podlega on notyfikacji.

Projekt rozporządzenia nie wymaga notyfikacji na podstawie art. 15 ust. 7 i art. 39 ust. 5 dyrektywy 2006/123/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. dotyczącej usług na rynku wewnętrznym (Dz. Urz. UE L 376 z 27.12.2006, str. 36).

Zgodnie z § 27 ust. 4 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2024 r. poz. 806) projekt rozporządzenia nie podlega opinii właściwych instytucji i organów Unii Europejskiej, w tym Europejskiego Banku Centralnego w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

Projekt rozporządzenia nie będzie miał wpływu na działalność mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców.

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2025 r. poz. 677) oraz § 52 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów projekt rozporządzenia został zamieszczony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej oraz na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny z dniem skierowania do uzgodnień, opiniowania i konsultacji publicznych.

Projektowane przepisy nie stwarzają zagrożeń korupcyjnych.